

ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В.С. Швагірева, ст. викладач

Фам Тхи Тхань Нгок, студентка

Одеський національний політехнічний університет
м. Одеса

Планування діяльності в системі управління підприємством відіграє провідну роль. Залежність якості планів підприємств від безлічі факторів доводить складність вибору оптимального напрямку розвитку внутрішнього фірмового планування. Більше того, досвід роботи підприємств показує, що зміни, що стосуються тільки технології планування, що спостерігалися в ході реформування економіки в Україні, можуть лише знизити розбіжності планових і фактичних значень показників, що звичайно актуально в умовах нестабільності зовнішнього середовища. Одночасно істотні можливості для підвищення ефективності планування дає використання світового досвіду планової роботи на підприємствах в розвинених країнах. Проте для впровадження сучасних технологій планування вітчизняним підприємствам необхідно створити умови для його здійснення: зміна організаційної структури управління, впровадження управлінського обліку; комп'ютеризація управління та виробництва; підвищення кваліфікації працівників, що займаються плануванням. Таким чином, найважливішою проблемою розвитку планування є складність організаційних перетворень в системі управління вітчизняних підприємств [1].

Планування є однією з основних функцій управління. Воно представляє собою процес прийняття управлінських рішень відносно стратегічного передбачення (формування стратегій), розподілу ресурсів, адаптації компанії до зовнішнього середовища, внутрішньої організації. Воно забезпечує основу для всіх управлінських рішень, функцій організації, мотивації і контролю, орієнтовані на розробку стратегічних планів. Процес планування забезпечує основу для управління членами організації.

Отже, планування – це процес визначення головних цілей організації, ресурсів, необхідних для їх досягнення, та політики, направленої на придбання та використання цих ресурсів [1].

Планування має на меті довгострокове забезпечення результативності підприємства і освоєння його нових можливостей. Для цього необхідно, перш за все, найбільш повно враховувати зміни в навколишньому середовищі, які являють собою потенційні загрози і майбутні можливості для підприємства. Потрібно передбачити непередбачені сили, критичні тенденції з боку оточення та обмежити їх можливий вплив на підприємство.

Класифікація планування [2]:

1. З точки зору обов'язковості планових завдань розрізняють:

– директивне планування – це процес прийняття рішень, які мають обов'язковий характер для об'єктів планування. Таке планування може бути ефективним засобом вирішення багатьох завдань, які мають загальнонаціональне значення, наприклад, у сфері охорони навколишнього середовища, оборони, соціальної політики.

– індикативне планування є найбільш розповсюджена у всьому світі форма державного планування макроекономічного розвитку. Індикативне планування є антиподом директивного тому, що цей план не має обов'язкового до виконання характеру, хоча в ньому можуть бути і обов'язкові завдання. В цілому він має направляючий, рекомендаційний характер. Основне завдання такого планування не тільки в тому, щоб дати кількісну оцінку показників, що характеризують динаміку, структуру та ефективність економіки, а насамперед в тому, щоб забезпечити ув'язку та збалансованість всіх показників розвитку економіки. Індикативне планування має інформаційний, орієнтуючий характер (контрольні цифри, економічні регулятори).

2. Залежно від терміну, на який складається план:

– перспективне планування охоплює період понад 5 років – 10, 15, 20 років. Такі плани визначають довгострокову стратегію підприємства, соціальний, економічний та науково-технічний розвиток. Таке планування потрібно відрізнити від прогнозування.

– середньострокове планування проводиться на період від 1 до 5 років. На деяких підприємствах середньострокове планування сумісне з поточним. У цьому випадку складається п'ятирічний план, в якому перший рік деталізується до рівня поточного плану і є по суті короткостроковим плануванням.

– поточне планування охоплює період до 1 року – піврічне, кварталне, місячне, декадне, тижневе і добове планування.

3. За складом планових рішень:

– стратегічне планування;

– тактичне планування;

– оперативне.

Стратегічне планування розраховують на тривалий строк, але у багатьох організаціях стратегія базується на середньостроковому плануванні. Разом з тим стратегічне та довгострокове планування процеси нерівнозначні. Стратегія – це не функція часу, а функція напрямку. Вона не просто діє на якомусь періоді часу, а включає у себе сукупність глобальних ідей розвитку підприємства [3].

Стратегія підприємства – це сукупність її головних цілей та основних засобів досягнення даних цілей.

Іншими словами, розробляти стратегію дії підприємства – означає визначати загальні напрямки її діяльності.

Стратегією на може бути просте визначення бажаних цілей та способів їх перетворення у життя. Стратегія повинна виходити не з приємних мрій, а з реальних можливостей розвитку підприємства. Тому стратегія – це перш за все реакція організації на об'єктивні зовнішні та внутрішні обставини її діяльності.

Відповідальність за розробку стратегії несе перш за все керівник економічної організації, оскільки стратегічне планування потребує високої відповідальності, масштабних дій менеджера. Планова команда забезпечує стратегічне планування аналітичним підходом до прийняття рішень про майбутнє підприємства.

Тактичне планування – це прийняття рішень про те, як повинні бути розподілені ресурси організації для досягнення стратегічних цілей [4].

Тактичне планування в багатьох випадках охоплює короткостроковий та середньостроковий періоди, тобто є предметом турбот середнього та нижнього керівницького персоналу.

Основне питання стратегічного планування – чого хоче досягти організація. Тактичне планування зосереджує свою увагу на тому, як організація повинна досягти своїх цілей. Тобто різниця між стратегічним та тактичним плануванням – це різниця між цілями та засобами.

Оперативне планування – це практично теж саме, що й тактичне планування. Термін «оперативне» підкреслює, що це планування окремих операцій у загальному господарському потоці у короткому та середньому періодах, наприклад планування виробництва, планування маркетингу та таке інше.

Планування в самому загальному вигляді передбачає виконання наступних етапів [4]:

1. Постановка цілей і завдань.
2. Складання програми дій.
3. Виявлення необхідних ресурсів та їх джерел.
4. Визначення безпосередніх виконавців і доведення планів до них.

Результатом вищевикладеного є система планів. План – це комплекс інструкцій призначений для менеджерів, що визначають яку роль повинна грати кожна частина організації у процесі досягнення цілей фірми. Процес планування досить складний.

Плани будь-якої організації можна характеризувати, як захисні або як наступальні плани. Наступальні плани притаманні великим фірмам, з могутнім економічним потенціалом. А середні та дрібні фірми приймають плани захисного характеру. План розвитку окремої ділової одиниці складається у вигляді бізнес-плану.

Варіантом захисного плану може бути ліквідаційний план, тобто це план, що містить у собі певні рекомендації, які допоможуть фірмі позбавитися від непотрібних організації елементів, тобто таких, що гальмують подальший розвиток. Крім того організації складають допоміжні плани.

Таким чином, планування здійснюється в контексті місії організації, і його фундаментальна задача полягає в тому, щоб забезпечити взаємозв'язок місії з основними цілями організації в умовах змінного економічного середовища. Стратегічне планування стосується й цілей, і засобів. Стратегічне планування є однією з функцій управління, що являє собою процес вибору цілей організації і шляхів їхнього досягнення. Стратегічне планування забезпечує основу для всіх управлінських рішень, функції організації, мотивації і контролю орієнтовані на вироблення стратегічних планів [3]. Сьогодні, поряд з формальними, кількісними методами, стратегічне планування використовує і творчий, інтуїтивний підхід.

Література:

1. Горемикін В.А. Планування на підприємстві: підр. для бакалаврів. – 7-е вид., перероб. та доп. М.: Видавництво Юрайт, 2012. 695 с.
2. Іванова В. В. Планування і контроль на підприємстві: навч. посібник для вnz / В. В. Іванова. – Суми: Унів. книга, 2011. – 444 с.
3. Кузик Б.М. Прогнозування і стратегічне планування: підручник / Кузик Б.М., Кушлин В.І., Яковець Ю.В. – М.: Економіка, 2012. – 427 с.
4. Пасічник В. Г. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. / В. Г. Пасічник, О. В. Акіліна. – К.: Центр навчальної літератури, 2013 – 255 с.